

ALS JE GOED KIJKT EN LUISTERT, ONTDEK JE MISSCHIEN DE REALITEIT

Door Victor A.C. Remouchamps. Luitenant-kolonel der Artillerie (b.d.)

Militair en politiek analist.

Inleiding

Bij het ontbranden van de Spaans-Amerikaanse Oorlog in 1898 vatte William Randolph Hurst¹ in twee zinnen de macht van beeld en woord samen toen hij Frederick Remington² in het oor fluisterde *“you furnish the pictures and I 'll furnish the War...War is about information, not weapons*

and strategies...”. De kracht van die twee zinnen is tot op de dag van vandaag voelbaar. In het Westen worden vooral despoten en autocraten verweten beeld en woord te misbruiken om de eigen gewenste realiteit te creëren en op die manier politieke doelen te realiseren.³ Helaas hebben westerse politici - driftig gesteund door sympathiserende mediavertegenwoordigers - in de achterliggende periode ook niet geschroomd om m.b.v. van discutabele berichtgeving “het volk” te mobiliseren hun gedachtewereld te ondersteunen.

Dirty Reporting⁴

De Bosnische burgeroorlog ligt ruim 20 jaar achter ons en de gemiddelde westerse burger heeft allang vergeten hoe in die driejarige periode de openbare mening gemanipuleerd werd door mediavertegenwoordigers die deel uitmaakten van *“journalism of attachment”* groeperingen. Nieuws zou echter de weergave van de realiteit moeten zijn. De journalistieke objectiviteit zou synoniem moeten zijn met onpartijdigheid en een onderscheid moeten maken tussen feit en opinie/waardeoordeel. Rudder Finn daarentegen slaagde er in - gebruikmakend van de emotionele kant en goedgelovigheid van de gevestigde westerse media - Sarajevo het slachtoffer- en Pale een bijna Nazi gekleurd etiket op te plakken.

¹ Amerikaanse krantenmagnaat en politicus (1863-1951) op wiens leven de film *“Citizen Kane”* (1941) is gebaseerd.

² Amerikaanse beeldhouwer en schilder (1861-1909) gespecialiseerd in het uitbeelden van het leven in het Amerikaanse Wilde Westen.

³ Zie de artikelen *“Russische Manipulatie van de Amerikaanse Buitenlandse Politieke”*; *Een Maakbare Realiteit* en *“Koesteren van de Eigen Waarheid”*

⁴ Symbool daarvoor staat het beeld van **Fikret Alic** alias *“The Thin Man behind the barbed Wire”*. Zijn foto werd van binnen naar buiten genomen in het Trnopolje Doorvoerkamp in 1992. Die gemanipuleerde foto ontlokte in de Westerse media de kreet *“Do Something”*. Ook de foto van het verdronken jongetje dat in 2015 ‘aanspoelde’ op de Griekse kust, werd gemanipuleerd.

Het gros van de journalisten en reporters, gestuurd door gemanipuleerde berichtgeving uit Sarajevo, was daardoor met één ding bezig: streven naar een militaire NAVO-interventie om het leven van de Bosnische medemens te redden. Die journalisten eigenden zich vervolgens een actieve rol toe in het debat over de manier waarop het conflict volgens hun inzichten beëindigd kon en moest worden. Zelfs de Vredesbeweging met haar eigen berichtgeving, meende recht te hebben op een plaats aan de onderhandelingstafel. Zij kozen en waren partij in het conflict en onderscheidden zich van de traditionele journalist en rapporteur - behalve door die herkenbare partijdigheid - ook door het benadrukken of bagatelliseren van gebeurtenissen of uitspraken om hun eigen mening te ondersteunen en het selecteren van nieuwsbronnen gericht op de eigen doelstelling. Sindsdien is het alleen maar erger geworden, vooral in de VS en Rusland. Van China, Turkije en de Palestijnse gebieden is het ruimschoots bekend dat de machthebbers de nieuwsvoorziening sturen en censureren.

Ook in Nederland maakte de media zich schuldig aan (politieke) partijdigheid. In opdracht van het NIOD onderzocht de Amsterdamse school voor Communicatie de Nederlandse berichtgeving over de Bosnische burgeroorlog. In hun studie "*Covering the Bosnian War: Journalism of Attachment in Dutch Papers*" (2006)⁵ wordt een onthutsend beeld geschetst van de inspanningen van Nederlandse media (organen en vertegenwoordigers). Uit die studie blijkt dat zij een belangrijke rol hebben gespeeld in de beeldvorming van Nederlandse beleidsbepalers en vorming van de Nederlandse publieke opinie.

Het kost wat energie om de hand in eigen boezem te steken en te erkennen dat "betrouwbare" westerse politici en mediavertegenwoordigers zich ook te buiten gaan aan het genereren van een eigen maakbare waarheid om de publieke opinie te sturen, dan wel opzettelijk nalaten vervalste informatie te onderzoeken. Hiervan hebben niet alleen het ANC geprofiteerd, maar bijv. ook zuster Theresa, Soros, de tegenstanders van Trump, de banken, de milieumaffia en de Grieken.

De wet van Poetin

De beleidsbepalers in het Kremlin lijken twee belangrijke lessen te hebben getrokken uit de berichtgeving over de Bosnische burgeroorlog: westerse media(vertegenwoordigers) laten zich sturen en gemanipuleerde informatie creëert schisma's in democratisch georiënteerde samenlevingen, verdragsorganisaties en oligarchisch geleide unies.

In de achterliggen de periode hebben gebeurtenissen duidelijk gemaakt dat Poetin er op gebrand is om het spanningsveld binnen de NAVO en de Europese Unie op te voeren en scheuringen tussen Amerika en Europa, traditionele en nieuwe NAVO-lidstaten en tussen lidstaten van de Europese Unie te veroorzaken. Om voor het bereiken van die doelstellingen een economische en militaire confrontatie met het Westen te vermijden, heeft hij blijkbaar de woorden van William Randolph Hurst goed in zijn oren geknoopt en een scenario ontwikkeld om m.b.v. woord en beeld, het Westen te destabiliseren. Hij lijkt daarvoor zijn pijlen gericht te hebben op de komende Amerikaanse en Franse presidentsverkiezingen, het aanhalen van de banden met Turkije, inmenging in het buitenlandse beleid van de neutrale landen Finland en Zweden, de zwakte van de Europese Unie om crises die de Europese samenleving destabiliseren in te dammen en te neutraliseren en de gevolgen van de migrantencrisis voor individuele Europese landen. Daarnaast worden landen gemanipuleerd

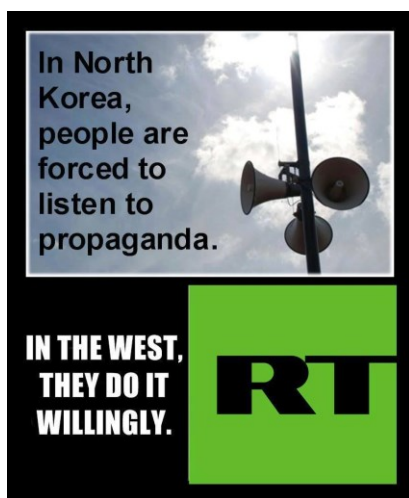
⁵ Auteurs Ruigrok, Schoenbach, Scholten en Ridder.

ter zake de (gevolgen van) Europese sancties, Russische deelname aan de strijd tegen IS en de (toekomstige) prijs van gasleveringen.

Hoewel het Kremlin het gebruik van desinformatie vanzelfsprekend ontkent, bevestigt de methode die wordt gebruikt, dat Poetin het Rudder Finn Model uit de Bosnische burgeroorlog nieuw leven heeft ingeblazen.

Rudder Finn intensiverde op verschillende manieren contacten met Amerikaanse, Britse en Franse mediavertegenwoordigers, stuurde brieven naar wereldleiders, artikelen met een gefabriceerde realiteit naar opinievormende kranten en TV-stations en fax-updates naar 300 adressen van westerse mediavertegenwoordigers en politici. Poetin heeft een aantal van die instrumenten overgenomen en o.m. aangevuld met websites van bloggers en vloggers.

Slimme valkuilen

De mythefabriek in Sint Petersburg en in diens kielzog Engelstalige zenders als *Sputnik* en *Russia Today*, concentreren zich op het frequent lanceren van “*fake berichten*” naar ultra-rechts en linkse websites in de verwachting dat “betrouwbare” reporters en journalisten die informatie oppikken en zonder controle op juistheid en actualiteit in het eigen media-orgaan brengen. De betrokken samenleving of doelgroep neemt de informatie voor waar aan en vervolgens worden publieke vragen gesteld aan de verantwoordelijke politieke beleidsbepalers. Die worden gedwongen om de juistheid van de informatie te onderzoeken, wat tijd kost bij valse berichten. Ondertussen neemt de ongerustheid toe en

sorteert het *fake bericht* het gewenste effect. Een voormalige lid van die sprookjesfabriek – Gleb Pavlovski – erkent dat desinformatie onder de noemer “*World affairs*” de westerse samenlevingen binnenstroomt.

De voorbeelden liggen inmiddels voor het oprapen.

- Trump’s uitspraken en relaties met Russische “zakenlieden”⁶ worden door tegenstanders handig voor politieke doeleinden gebruikt. De persoonlijke aversie van Poetin en Trump voor Obama en Clinton, Trump’s streven naar betere betrekkingen met Rusland en het gegeven dat Trump niet zomaar een (wereldwijde) Amerikaanse veiligheidsgarantie wil verstrekken en Amerikaanse troepen alleen wil ontplooiën als de “veiligheid van de Verenigde Staten in gevaar is” worden als hefbomen benut. Het is inmiddels duidelijk geworden dat Poetin naar openingen zoekt om de Amerikaanse Presidentsverkiezingen te beïnvloeden. Het lijkt er op dat het openbaren van ruim 20.000 mail-berichten⁷ één van die openingen is. Masha Gessen

⁶ Verkoop van vastgoed in Amerika aan Russische oligarchen, waarbij Trump gigantische winsten maakt en zijn wens om een *Trump Tower* aan het Rode Plein te bouwen.

⁷ Overigens heeft ook Assange al aangekondigd om net als voor de Democratische Conventie opnieuw e-mails die schadelijk voor Clinton kunnen zijn, te publiceren. Verder heeft hij net als Gessen vastgesteld dat Trumps zakelijke relaties in diens portefeuille passen van bonte relaties/klantenkring, en dat zijn uitspraken in lijn zijn met zijn karakter en manier van denken.

heeft overigens, net als Assange, vastgesteld dat Trump's zakelijke relaties passen in diens portefeuille van bonte relaties/klantenkring en zijn uitspraken in lijn zijn met zijn karakter en manier van denken.⁸ Maar dit terzijde.

- In de USA maakt de mythefabriek gebruik van *Sputnik*, een nieuwsagentschap en RT (*Russia Today*) een televisiestation met een groter budget dan de BBC. Gebruikmakend van beide media-organen werden na het neerschieten van MH17 berichten verspreid om een directe betrokkenheid van Rusland te ontkennen. Primair werd de schuld gelegd bij de CIA, want die veroorzaakt overal kommer en kwel. Vervolgens circuleerden er berichten dat een straaljager van de Oekraïense luchtmacht de MH17 had neergeschoten, omdat Kiev dacht het presidentiële vliegtuig met Poetin aan boord in het vizier te hebben. Tenslotte het verhaal dat de MH17 was neergehaald om Rusland met de rug tegen de muur te zetten. Toen dit sprookje werd ontzenuwd en het duidelijk was dat de door het Kremlin voorgeschotelde foto's van een Oekraïense MIG, waren gefabriceerd, werd het scenario bedacht dat het vliegtuig was neergehaald door een Oekraïense BUK-raket. Uit internationaal onderzoek is gebleken dat de zoekkop van de raket alleen door de Russische strijdkrachten werd gebruikt. Maar toch⁹.
- Engeland bleef niet gevrijwaard van een Russische inmenging. Voor het Brexit-referendum is het pro-Brexit contingent uitbundig gesteund door *Sputnik* en *Russia Today*, omdat Brexit in een betere relatie met Rusland zou kunnen resulteren. Dus toch?
- Er zijn ook signalen herkenbaar, dat Moskou zich mengt in de komende Franse presidentsverkiezingen door zowel ultrarechtse als ultralinkse politieke partijen te ondersteunen. Vermoedelijk om het politieke centrum te verzwakken, omdat een meerderheid van die leden voorstander is van het voortzetten van de Europese sancties. Het lijkt resultaat op te leveren. Immers, aspirant-presidentskandidaat Sarkozy heeft te kennen gegeven dat Frankrijk onder zijn bewind de relaties met het Kremlin zal "herzien". En een delegatie van 10 Republikeinse parlementsleden onder leiding van Thierry Mariani heeft tijdens een bezoek aan de Krim, op uitnodiging van het Kremlin, aangestipt dat de "hereniging" van de Krim met Rusland een keuze is van de bevolking van de Krim.
- In Duitsland maakt het Kremlin grif gebruik van de groeiende weerzin tegen het migrantenbeleid van Angela Merkel. Hoewel het verhaal dat een 13-jarig Russisch-Duits meisje door migranten was verkracht, door de politie naar het rijk der fabelen is verwezen, bleef de Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergeij Lavrov tot vervelens toe doorgaan met het uiten van de beschuldigingen aan het adres van de Duitsers.

⁸ Masha Gessen (1967) is een Russische, Amerikaanse journalist, auteur en activiste. Zie haar artikel "*The Trump-Putin Fallacy*" van 26 juli 2016 op de website www.nybooks.com

⁹ In een gezamenlijke publicatie van RTL-nieuws, de NOS en de Volkskrant wordt op 1 september gemeld dat "De Nederlandse overheid is er na de ramp met de MH17 vanaf dag één van uitgegaan dat Russische separatisten de daders waren. Ook ging de overheid er al snel vanuit dat er geen overlevenden waren en dat mogelijk niet alle lichamen of lichaamsdelen teruggevonden zouden worden".

- De laatste maanden worden naburige staten die zich in omzichtige termen hebben uitgesproken voor een mogelijk lidmaatschap van de NAVO, gebombardeerd met angstaanjagende berichtgeving. Het is voor Rusland uitermate frustrerend als onafhankelijke landen Finland en Zweden zich bij de NAVO zouden aansluiten.¹⁰ Daarom worden Zweden en Finland frequent met gefabriceerde berichten bestookt. Inspelend op de onrust in Zweden over de immigratiepolitiek van de regering en de risico's die Zweden zou lopen met een NAVO-lidmaatschap, verschijnen in de kranten en op *social media* berichten dat de NAVO dan van plan zou zijn nucleaire wapens op Zweeds grondgebied op te slaan. Rusland kan in dat geval niet anders dan die locaties in het doelenoverzicht van de Russische luchtmacht opnemen. Natuurlijk is ontmoediging van een NAVO-lidmaatschap het werkelijke doel van dat berichtenbombardement.
- In Tsjechië wordt voortdurend benadrukt dat de migrantencrisis het resultaat is van het politieke onvermogen van de EU en USA, maar die twee de schuld op de Oost-Europese schouders willen schuiven. Ook wordt onderstreept dat de USA van plan zou zijn ook daar kernwapens op te leggen.

Europa is al maandenlang doelwit van het *Dyzinformatsiya* -beleid. De Russische informatie-machine maakt daarvoor gebruik van een aantal hooggekwalificeerde specialisten die experts zijn op het gebied van geschiedenis, taal, cultuur van de landen van het NAVO-bondgenootschap. Zij ontwikkelen een evenwichtig en doelgericht scenario om de publieke opinie in (Europese) doelgroepstaten te masseren. Het onvermogen van Brussel om bestaande crises als migratie, economische neergang en terrorisme adequaat aan te grijpen en op te lossen, vormt de rode draad van zo'n scenario. De EU is volgens het Kremlin een corrupte, chaotische en ondemocratisch geleide organisatie, bestuurd door een politieke elite met oligarchische trekken, die voortdurende de stellingen van de USA papegaait.

De opkomst van populistische partijen, de financiële schandalen en de groeiende weerzin tegen de Europese Unie lijken uitgelezen mogelijkheden om westerse samenlevingen rijp te maken voor de autocratisch, nationalistische en autoritaire aanpak van Poetin.

Lijken!

Informatiemaniipulatie *all over again*

Als politici en media hun doelen willen bereiken, manipuleren beide groeperingen naar hartenlust met informatie. Sinds Hurst de doeltreffendheid van woord en beeld ontdekte, hebben hele volksstammen daar gebruik, zeg maar misbruik van gemaakt. Het gebeurde gisteren, het gebeurt vandaag en het zal ook morgen en overmorgen gebeuren. De een is daar wat onhandig in en valt al snel door de mand, bij de ander - zoals bij Poetin en Erdogan - duurt het iets langer. Uiteindelijk vallen ze in hun eigen gegraven kuil. Het strekt de EU tot lof dat men in Brussel de draagkracht van informatiemaniipulatie eindelijk heeft erkend en centra – EEAS bij de EU en STRATCOM bij NAVO - die zich nu nog op bescheiden wijze toespitsen op het verwerken en analyseren van of namens het Kremlin verspreide informatie, weer operationeel hebben gemaakt. Er moet tegengas gegeven worden om te

¹⁰ In beide landen bestaat er weliswaar (nog) geen politieke meerderheid om lid te worden van de Verdragsorganisatie, maar de afwijzende meerderheid krimpt met de dag door het agressieve gedrag van de machtige oosterbuur.

voorkomen dat de samenhang binnen Europa structureel wordt verstoord, schisma's ontstaan en pro-Poetin sentimenten de overhand krijgen.

“Dyzinformatsiya” is succesvol, zo blijkt uit een 2013 uitspraak van generaal Valery V. Gerasimov, Chef van de Russische Generale Staf: “The role of nonmilitary means of achieving political and strategic goals has grown, and, in many cases, they have exceeded the power of force of weapons in their effectiveness.”

Hurst had en heeft gelijk, woord en beeld zijn grensoverschrijdend en slijpen dieper en langduriger in dan kogels.